

Ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 75-vuotisjuhla

Ihmisoikeudet 75 vuotta -sitoumukset

Suomen hallituksen sitoumus

28.11.2023

Suomen hallitus, vankkumattomasti ihmisoikeuksien edistämiseen sitoutuneena, antaa tämän sitoumuksen Yhdistyneille kansakunnille ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 75-vuotisjuhlan kunniaksi ja linjaa seuraavat kansallisen tason toimet ihmisoikeustyönsä tehostamiseksi. Tämä sitoumus kuvastaa sitä, että Suomi on omistautunut noudattamaan korkeimpia ihmisoikeusstandardeja ja pitää tärkeänä jokaisen yksilön ihmisarvoa ja oikeutta syrjimättömään kohteluun.

Ensinnäkin Suomi on sitoutunut tehostamaan ihmisoikeuksien toteutumisen seurantaan. Luottamuksen yhteiskunta ja hyvät väestösuhteet syntyvät siitä, että Suomessa jokainen voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen, sukupuolten tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen lain edessä, syrjimättömyyteen ja mahdollisuuksiin vaikuttaa elämänsä suuntaan. Kuten valtioneuvoston 31.8.2023 eduskunnalle antamassa tiedonannossa yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa linjataan, hallitus sitoutuu käsittelemään vuosittain kansainvälisten ihmisoikeusvalvontaelinten Suomelle antamat ratkaisut, päätelmät ja suositukset ja päättämään toimenpiteistä.

Toiseksi tässä sitoumuksessa on keskeistä uuden työväliseen luominen ihmisoikeuksien täytäntöönpanon järjestelmällistä seuranta varten perustamalla tietopankki, johon kootaan Yhdistyneiden kansakuntien ja Euroopan neuvoston sopimusvalvontaelinten antamat, Suomen ihmisoikeusveloitteiden täytäntöönpanoa koskevat suositukset sekä muiden ihmisoikeusmekanismien, kuten yleismaailmallisen määräraikaistarkastelun, suositukset. Tällä tavoin Suomi pyrkii varmistamaan, että suositukset eivät ole vain hyvin dokumentoituja vaan myös helposti päättäjien, kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten saatavilla. Suositustietopankki tukee menettelytapojen kehittämistä ja säädösvalmistelua ja etenkin ihmisoikeusvaikutusten arviointia. Lisäksi tietopankki tuottaa tietopohjaa lainsäädännön jälkiarviointia varten. Ulkoministeriön verkkosivustollaan ylläpitämä suositustietopankki on saavutettava ja kaikille avoin julkinen verkkopalvelu. Tietopankista voi etsiä suosituksia sopimukseen, sopimusvalvontaelimiin ja mekanismeihin kohdistuvilla hakutoiminnoilla ja hakusanoilla niin teemoittain kuin väestö- ja vähemmistöryhmittäinkin.

Kolmanneksi sitoumus sisältää sen, että tämän hallituskauden aikana Suomen hallitus ottaa käyttöön perus- ja ihmisoikeusindikaattoreita. Indikaattoreita on kehitetty YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston tekemän työn innoittamana. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on korostanut ihmisoikeusindikaattoreiden kehittämisen tärkeyttä, koska niiden avulla saadaan luotettavaa tietoa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kehityksestä. Indikaattorit tarjoavat uuden työvälineen perus- ja ihmisoikeuksien seurannalle lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Ne ovat olennaisia välineitä, joilla mitataan edistymistä ja tunnustetaan kehityskohteita oikeuksien toteutumisessa ihmisten arjessa. Ne tarjoavat selkeän ja näyttöön perustuvan kehyksen, joka ohjaa hallituksen toimintaa ja politiikkaa ihmisoikeuksien saralla, varmistaen, että toimet ovat tietoon perustuvia, tehokkaita ja kohdennettuja.

Neljänneksi hallitus valmistelee Suomen neljännen kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman kuluvan hallituskauden aikana. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen systemaattiseksi edistämiseksi on tarpeellista laatia kansallinen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma jokaisella hallituskaudella. Kansallisen toimintaohjelman tarkoituksena on konkretisoida Suomen perustuslain 22 §:ssä julkiselle vallalle asetettu velvoite turvata perusoikeuksien ja -oikeuksien toteutuminen. Suomen hallitus pitää neljännen kansallisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman hyväksymistä tärkeänä jatkuvuuden kannalta. Sen valmistelussa otetaan huomioon kolmen aiemman toimintaohjelman havainnot.

Viidentenä ja tärkeimpänä asiana Suomen hallitus tunnustaa kansalaisyhteiskunnan keskeisen roolin ihmisoikeuksien edistämässä ja suojelemisessa. Osana tätä sitoumusta on vakaa sitoutuminen siihen, että kansalaisyhteiskuntaa ei pelkästään kuulla vaan se myös otetaan aktiivisesti mukaan ihmisoikeuspolitiikan kehittämiseen ja toimeenpanoon. Tämän yhteistyötä painottavan lähestymistavan tavoitteena on luoda osallistavampi prosessi, jossa erilaisia näkökulmia kuullaan ja otetaan huomioon. Tässä tarkoituksessa hallitus

- on nimittänyt toimikaudeksi 2024–2027 kansainvälisten ihmisoikeusasiain neuvottelukunnan, joka koostuu kaikkien eduskuntaryhmien edustajista, Saamelaiskäräjien edustajasta sekä erilaisten ihmisoikeustyötä tekevien kansalaisjärjestöjen edustajista. Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata kansainvälisiä ihmisoikeuskysymyksiä. Se voi antaa lausuntoja tähän alaan liittyvistä periaatteellisesti tärkeistä asioista.
- jatkaa kansalaisyhteiskunnan kuulemista liittyen Suomen jäsenyyteen YK:n ihmisoikeusneuvostossa kaudella 2022–2024 sekä Suomen ihmisoikeusvelvoitteita ja -sitoumuksia koskevan vuoropuhelun edistämistä kannustamalla kansalaisyhteiskuntaa antamaan panoksensa.

- valmistelee hallituskauden aikana kansalaisjärjestöstrategian ja sen toimeenpanosuunnitelman. Yksi strategian tavoitteista on parantaa hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan vuorovaikutusta.
- lisää lainvalmistelun avoimuutta ja läpinäkyvyyttä parantamalla koko prosessin seurannan avoimuutta. Säädosvalmistelun kuulemisohje uudistetaan vuonna 2024.